

Leernetwerken wijkverpleging

Factsheet over de stand van zaken najaar 2016

Leernetwerken in een notendop

Leernetwerken wijkverpleging zijn in dit geval samenwerkingsverbanden tussen HBO-V opleidingen op hogescholen en thuiszorgorganisaties.

Doel leernetwerken

De leernetwerken zijn eind 2015 gestart met het doel om de competenties van HBO-V docenten, beginnende en ervaren wijkverpleegkundigen te bevorderen. Dit is van belang, omdat het huidige gezondheidszorgbeleid gericht is op 'zo lang mogelijk thuis blijven' en de wijkverpleegkundige weer een spilfunctie moet krijgen in de zorg aan huis.

Focus op competentie ontwikkeling

De focus van de leernetwerken varieert enigszins, maar de meeste leernetwerken focussen in ieder geval op onderstaande competenties:

- inwerken van nieuwe wijkverpleegkundigen
- coachen van collega's door wijkverpleegkundigen
- zelfredzaamheid en zelfmanagement bevorderen
- gezondheidsbevordering en preventie
- multidisciplinaire samenwerking in de wijk

De subsidiegever

Leernetwerken krijgen subsidie vanuit het ZonMw-programma Zichtbare schakel fase 2: Opleidingsimpuls wijkverpleegkundigen. Ook de evaluatie vindt plaats met subsidie van ZonMw.

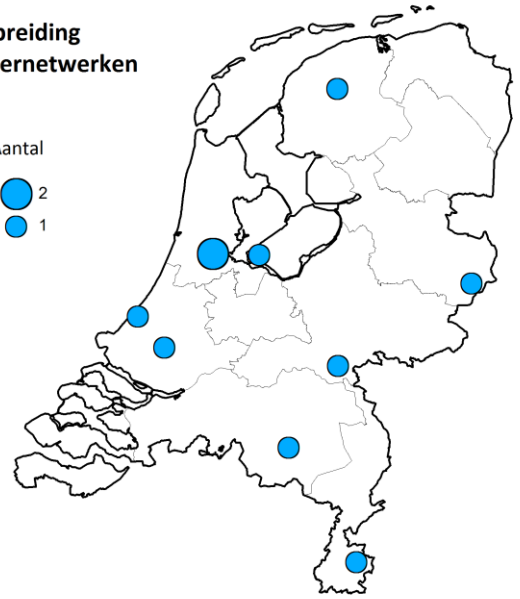
Voor meer informatie: www.opleidingsimpulswvp.nl

Landelijke evaluatie

NIVEL, het Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg, evalueert de leernetwerken aan de hand van het evaluatiemodel hier - naast. De verwachte en gerealiseerde resultaten ten aanzien van competenties monitoren we in kwantitatief online vragenlijst-onderzoek. Via kwalitatieve methoden onderzoeken we de beoogde en gerealiseerde activiteiten, producten en borgingsstrategieën. Ook bevorderende en belemmerende factoren worden in kaart gebracht.

Spreiding leernetwerken

Aantal

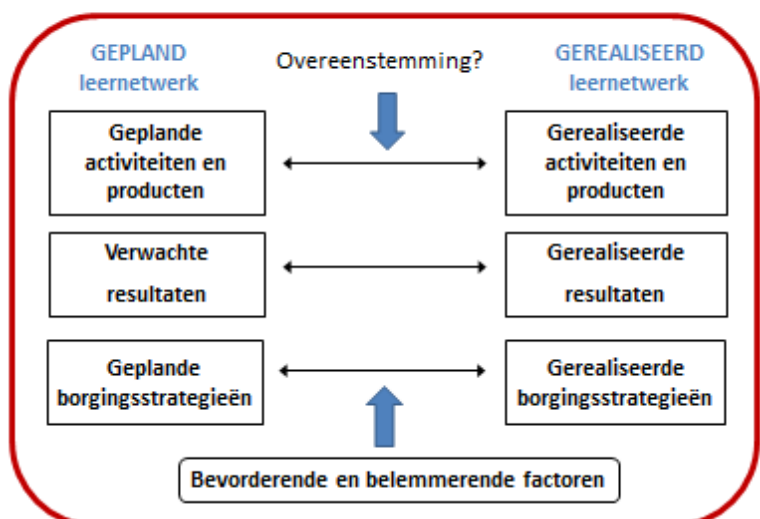
Deelnemende organisaties

De volgende tien Nederlandse hogescholen met een HBO-V opleiding werken met in totaal 39 thuiszorgorganisaties samen in de leernetwerken:

- Hogeschool van Amsterdam
- De Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
- Fontys hogescholen
- De Haagse Hogeschool
- Hogeschool Inholland
- Noordelijke Hogeschool Leeuwarden
- Hogeschool Rotterdam
- Saxion
- Hogeschool Windesheim Flevoland
- Zuyd Hogeschool

Evaluatiemodel

geïnspireerd op het model van Stake

Kwantitatieve methoden	Planning
Online vragenlijstonderzoek naar competenties De competenties uit de vragenlijst zijn voor het grootste deel gebaseerd op de systematiek van de CanMEDs (Canadian Medical Education Directions for Specialists)	Begin 2016, begin 2017, eind 2017 Begin 2016 heeft 88% (n=52) van de docenten en 80% (n=159) van de wijkverpleegkundigen gerespondeerd
Kwalitatieve methoden	Planning
Analyse van projectplannen, voortgangs- en eindverslagen van de leernetwerken	Najaar 2015, medio 2016, najaar 2017
Online focusgroepen met 13 projectleiders	Medio 2016
Interviews met circa 13 projectleiders, circa 10 wijkverpleegkundigen en circa 10 docenten	Begin 2017
Analyse van landelijke platformbijeenkomsten met projectleiders en deelnemers leernetwerken	Najaar 2015, voorjaar 2016, eind 2016

Welke activiteiten en producten hadden de leernetwerken gepland?

Om inzicht te krijgen in de geplande activiteiten en producten, zijn de projectplannen bestudeerd. In de projectplannen worden de volgende producten en activiteiten genoemd:

- docenten en wijkverpleegkundigen leren elkaar kennen
- gezamenlijke themabijeenkomsten, workshops en intervisiebijeenkomsten
- symposia of bijeenkomsten waar ook derden in participeren
- duo huisbezoeken van docenten en wijkverpleegkundigen
- onderwijsmateriaal en -modules
- digitale platforms
- publicaties, nieuwsbrieven e.d.

Welke activiteiten en producten zijn inmiddels gerealiseerd?

Uit de voortgangsverslagen, online focusgroepen en platformbijeenkomsten blijkt dat er in de leernetwerken medio 2016 al een breed scala aan activiteiten en producten is gerealiseerd:

- docenten en wijkverpleegkundigen nemen - nu ze elkaar kennen - sneller contact met elkaar op om bijvoorbeeld stagebegeleiding van HBO-V studenten te bespreken
- docenten en wijkverpleegkundigen bevragen elkaar kritisch en wisselen kennis uit tijdens gezamenlijke themabijeenkomsten of workshops over onderwerpen als 'gezondheidsbevordering en preventie', 'bevorderen zelfmanagement' en 'wijkenanalyse maken'
- wijkverpleegkundige geven gastcolleges
- gezamenlijke symposia of bijeenkomsten waar ook derden in participeren
- wijkverpleegkundigen en docenten coachen elkaar door gezamenlijk casuïstiek te bespreken
- docenten en wijkverpleegkundigen leggen duo-huisbezoeken af
- onderwijsmateriaal is ontwikkeld, zoals e-learning modules, over bijvoorbeeld leiderschap
- digitale platforms waar kennis, ervaringen en producten binnen een leernetwerk worden gedeeld
- nieuwsbrieven en publicaties over ontwikkelingen in en activiteiten van leernetwerk (zoals over de duo huisbezoeken)

Conclusie

Veel geplande activiteiten en producten zijn al gerealiseerd, maar nog niet altijd in de mate die was beoogd. Bijvoorbeeld qua aantal deelnemende wijkverpleegkundigen en docenten, en qua aantallen gezamenlijke bijeenkomsten. Hierna bespreken we de bevorderende en belemmerende factoren daarbij.

Welke bevorderende en belemmerende factoren beïnvloeden de realisatie van de leernetwerken?

In de voortgangsverslagen, online focusgroepen en platformbijeenkomsten komt een aantal factoren naar voren die de realisatie van leernetwerken beïnvloeden.

Meest genoemde belemmerende factoren:

- hoge werkdruk en tijdgebrek van zowel docenten als wijkverpleegkundigen
- korte looptijd en strakke planning van gesubsidieerde projectfase van leernetwerken (in eerste instantie 1 jaar)
- rolverdeling binnen leernetwerk voor docenten niet altijd duidelijk
- weinig betrokkenheid van studenten en cliëntvertegenwoordigers
- accreditatie voor deelname aan leernetwerken nog niet geregeld
- thuiszorgorganisaties die reorganiseren of zich terugtrekken

In sommige gevallen hanteren de leernetwerken creatieve strategieën om met die belemmerende factoren om te gaan. Zo zijn bijvoorbeeld uren van onderwijsverplichtingen afgehaald, zodat docenten meer tijd kunnen vrijmaken ten gunste van het leernetwerk.

Meest genoemde bevorderende factoren:

- ervaring hogeschool met andere leernetwerken
- werken met thema's die deelnemers zelf kiezen
- vakbekwaamheid van deelnemers
- betrokkenheid van cliëntvertegenwoordigers bij leernetwerken (daar waar cliëntenparticipatie wel lukt)
- goede motivatie en draagvlak onder deelnemende wijkverpleegkundigen en docenten. Sommige deelnemers geven bijvoorbeeld aan dat deelname aan leernetwerk de zorg verbetert. Daarom is bijwonen van bijeenkomsten van leernetwerk belangrijk en krijgt dit prioriteit

Welke resultaten verwachten wijkverpleegkundigen en docenten ten aanzien van hun competentieontwikkeling?

Uit het eerste online vragenlijstonderzoek (begin 2016) kwam naar voren dat zowel docenten als wijkverpleegkundigen verwachten competenties te verbeteren ten aanzien van:

- bevorderen van zelfmanagement
- gezondheidsbevordering en preventie

Docenten verwachten daarnaast beter studenten op te kunnen leiden om cliënten bij eigen regie te ondersteunen. Wijkverpleegkundigen verwachten ook beter collega's te kunnen coachen, adviseren en te begeleiden.

In het eerste online vragenlijstonderzoek keken we ook op welke competenties nog 'winst te behalen is'. Relevant in dit verband is dat minimaal 25% van de wijkverpleegkundigen onderstaande competenties **niet** goed beheerst:

- opstellen van een wijkplan
- stellen van een wijkdiagnose
- maken van een wijkscan

Competenties die minimaal 25% van de docenten **niet** goed beheerst is:

Verpleegkunde studenten opleiden om...

- een wijkscan te maken
- een wijkdiagnose te stellen
- een wijkplan op te stellen
- samen te werken met zorgverzekeraar(s)
- ICT te gebruiken voor communicatie met cliënten

Welke resultaten zijn inmiddels gerealiseerd t.a.v. competenties van wijkverpleegkundigen en docenten?

Het volgende online vragenlijstonderzoek onder docenten en wijkverpleegkundigen zal begin 2017 plaatsvinden. Pas dan wordt duidelijk in hoeverre wijkverpleegkundigen en docenten hun competenties verder hebben ontwikkeld.

Wel hebben we al een indruk uit de online focusgroepen met projectleiders, de voortgangsverslagen en de platformbijeenkomst in voorjaar 2016, waar deelnemers het meest van leren, en zich ook het meest in ontwikkelen:

- Docenten en wijkverpleegkundigen vinden duo-bezoeken heel leerzaam. Deze helpen hen om hun deskundigheid uit te breiden over bijvoorbeeld het bevorderen van zelfmanagement.
- HBO-V onderwijs krijgt een boost; bijvoorbeeld doordat docenten praktijkkennis opdoen en geïnspireerd raken door het meelopen in de wijk. Dit draagt bij aan de deskundigheid van docenten.
- Ook het gezamenlijk reflecteren op casussen en elkaar feedback geven, draagt bij aan wederzijdse deskundigheid over werken in de wijk.

Welke borgingsstrategieën hebben de leernetwerken gepland?

In de voortgangsverslagen (voorjaar 2016) noemen leernetwerken verschillende plannen voor borging:

- succesfactoren en producten delen met andere leernetwerken
- samenwerken met andere leernetwerken
- meer thuiszorgorganisaties betrekken bij leernetwerk, onder meer door campagne
- draagvlak creëren bij management door samen lange termijn visie en randvoorwaarden te bepalen
- structureel overleg houden tussen hogeschool en de thuiszorgorganisaties
- leernetwerken integreren in curriculum van HBO-V onderwijs
- thema's en deelnemende wijkverpleegkundigen en docenten uitbreiden
- docenten aanstellen die ook in praktijk werken
- subsidie aanvragen voor continuering leernetwerken

Welke borgingsstrategieën zijn inmiddels gerealiseerd?

Op dit moment (najaar 2016) zijn de meeste leernetwerken nog volop in ontwikkeling. Of zij ook al actief bezig zijn met borging, zal duidelijk worden in het komende onderzoeksjaar (2017).

Uitbreiding leernetwerken

In de komende periode (eind 2016 - 2017) worden de leernetwerken uitgebreid: ook MBO-opgeleide verpleegkundigen in de wijk, verzorgenden en docenten aan MBO-opleidingen in de verpleging en verzorging zullen gaan deelnemen. De focus zal liggen op gezamenlijk leren binnen teams van docenten en zorgverleners. Daardoor zullen zij zich gezamenlijk nieuwe ontwikkelingen, kennis en innovaties in de wijkverpleging eigen maken.

Auteurs

Karlijn Verkleij (MSc) en prof. dr. Anneke Francke (NIVEL),
in overleg met: ir. Ineke Voordouw en drs. Evelien Dijkstra
(ZonMw)

Utrecht, september 2016

Contact

Mail: K.Verkleij@nivel.nl
Tel: 030-2729654

Deze factsheet is mogelijk gemaakt door:

